

ارشادی و مولوی دارد. چون سطح کار مجمع اجرایی نیست؛ یعنی فراتر از اجرا اقدام می‌کند به‌همین دلیل در عین حال که قانونی است ولی تنبیه و تشویق قضایی ندارد اما قاعداً خواست حاکمیت پشت‌سر این نظارت وجود دارد. درحقیقت مجمع تذکراتی را با نظر و تأیید رهبری تهیه و به سه قوه ابلاغ می‌کند.» اظهارات فوق به‌خوبی بیانگر ضعف ضمانت اجرا و نظارت بر آن و کنترل میزان اجرای سند چشم‌انداز توسط مجمع تشخیص مصلحت است. (اخوان کاظمی، ۱۳۸۴: ۱۰۶)

نتیجه‌گیری و جمع‌بندی

در این قسمت براساس پرسش مقاله مبنی بر چگونگی اثربخشی توسعه‌سیاسی در برنامه‌های پنج‌ساله مطابق با سند چشم‌انداز، نتیجه، ارائه و جمع‌بندی انجام می‌شود. برای پاسخ به پرسش پیشینه تحقیق و مطالعات و بررسی سند چشم‌انداز و برنامه‌های پنج‌ساله مرتبط با آن، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. بررسی‌ها حاکی از آن است که به دلیل عدم کفایت شاخص‌های توسعه‌سیاسی منطبق با ادبیات آن در گستره جهانی، سند چشم‌انداز بیست‌ساله، رویکردی حداقلی به توسعه‌سیاسی داشته ولی این رویکرد در برنامه‌های پنج‌ساله توسعه‌چهارم، پنجم و ششم با فراز و فرود و از شدید به ضعیف لحاظ شده‌است و در جمع‌بندی نهایی این رویکرد از اثربخشی مطلوب برخوردار نبوده‌است. با در نظر گرفتن این نتیجه و آسیب‌شناسی موضوع برای برطرف کردن نقاط ضعف و جبران سال‌های از دست‌رفته برنامه‌های پنج‌ساله پیشنهاد می‌شود مقامات مسئول در قوای مجریه و مقننه با همکاری و مشارکت فکری نهادهایی همچون مجمع تشخیص مصلحت، نهادهای دانشگاهی، فعالان بخش خصوصی و استفاده از ظرفیت جامعه‌مدنی ایران و اصحاب رسانه از هم‌اکنون برای تدوین برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه و تهیه پیش‌نویس چشم‌انداز بعدی برنامه‌ریزی و اقدام کنند. برای این امر مهم، توجه به عنصر نهادمندی در همه حوزه‌ها به‌ویژه در حوزه سیاسی ضرورت دارد.

موضوع بااهمیت بعدی که در موفقیت سند راهبردی چشم‌انداز یا سایر برنامه‌های کلان نقش کلیدی دارد، اعتماد مردم و آگاهی آنان است. همچنان‌که در نقشه راه چشم‌انداز به این دو موضوع توجه شده‌بود اما توسط برخی از دست‌اندرکاران